

Matyušová, Zdeňka

O prózách Jevgenije Nosova

Opera Slavica. 2000, vol. 10, iss. 3, pp. 31-32

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117627>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

* MATERIÁLY - ZPRÁVY *

KRONIKA - POLEMIKA

O prózách Jevgenije Nosova

Známý ruský spisovatel Jevgenij Nosov je současníkem Abramovovým, Astafjevovým, Lipatovovým, Těndrjakovovým, Solouchinovým a jeho životní cesta začala 15. ledna 1925 v Kursku. Po vypuknutí války jako většina jeho vrstevníků odešel přímo na frontu, prošel celou Vlasteneckou válkou a v bojích byl těžce raněn. Z tohoto období vytěžil náměty pro řadu svých povídek a novel. Po válce působil ve Střední Asii a v roce 1951 se vrátil do rodného města. Na literární dráhu se vydal v polovině padesátých let a svou první povídku publikoval v roce 1957 v almanachu určeném dětem.

Jevgenij Nosov začíná své působení v době, kdy ze všech tematických oblastí byla nejvíce zdiskreditována právě díla o vesnici. Tyto prózy byly paradoxně vydávány za vzor realismu, přestože se vyznačovaly nízkou uměleckou úrovní a záměrným zkruslováním skutečnosti v duchu oficiálních dokumentů. Situace byla natolik nepříznivá a paradoxně vyhraněná, že nebylo možné psát jiným způsobem a zároveň z dějin ruské literatury vymizela všechna jména těch spisovatelů, kteří se nevešli a nespádali pod předem stanovený výměr (B. Pilňak, I. Babel a jiní). Typickými díly z období dogmatismu se staly například vesnické romány S. Babajevského, V. Fomenka, G. Nikolajevové, P. Pavlenka, J. Malceva. K otevřenému útoku se tehdy připravila „ovečkinovská“ generace. Dochází ke zfetelnému oživení prózy s vesnickou tematikou, přičemž do popředí se dostávají osudy obyčejných lidí, otázky jejich charakterů, složitost lidských vztahů, problémy duchovního růstu člověka a rozvoje osobnosti (črty a povídky V. Ovečkina, povídky S. Antonova, novely V. Těndrjakova, romány S. Zalygina a další). Přínosem pro vesnickou prózu šedesátých a sedmdesátých let jsou díla prozaiků, kteří pocházejí ze Sibíře nebo tam prožili část svého života a důvěrně tak znají sibiřské přírodní prostředí (V. Koževnikov, A. Jakubovskij, V. Lipatov, V. Astafjev, V. Šukšin, V. Rasputin a další).

U pramenů tohoto nového svěžího proudu stála a nesporně silnou roli sehrála novela A. Solženicyna *Matrjonina chalupa* (*Матренин двор*, 1963, čes. 1963). Právě ona byla inspirací a východiskem pro F. Abramova, V. Solouchina, V. Šukšina, V. Bělova, V. Astafjeva, V. Rasputina a další. Tvorba těchto prozaiků vyniká konfliktností, antischematismem, naléhavou morální problematikou, úsilím o zdůraznění etických hodnot, pozorností k citovému a duchovnímu životu člověka.

Sem patří i Jevgenij Nosov. Své povídky a novely publikuje od konce padesátých let. Mezi nejzávažnější a umělecky nejvzráhlejší tituly patří zejména pryzy *Na rybářské*

stezce (На рыбащей тропе, 1958), Třicet zrn (Тридцать зёрен, 1961), Kde se probouzí slunce (Где просыпается солнце, 1965), Zatmění měsíce (Затмение луны, 1966), Za devatero lesy a devatero horami (За долами, за лесами, 1967), V širém poli za cestou (В чистом поле за просёлком, 1967), Břežy (Берега, 1967), Pátý den podzimní výstavy (Пятый день осенней выставки, 1968), Šumí luční kostřava (Шумит луговая овсяница, 1973), Most (Мост, 1974), Moje Čomolungma (Моя Джомолунгма, 1974), A odplouvají parníky (И уходят пароходы, 1975) a další.

Nosovovy novely jsou lyrizující prózy s vnitřními, ponornými, zdánlivě skrytými konflikty. Mistrovská analýza nejobyčejnějších věcí prostého života jakoby ožívá pod pronikavým drobnohledem. Jednotlivé **životní příběhy** jsou zapojeny jednak do **osudu rodiny**, která u Nosova patří vůbec k dominantním motivům, jednak do **osudu rodné osady nebo vesnice**.

Jevgenij Nosov dává přednost prozaickému žánru, a to pravděpodobně proto, že se jeho výjimečné vypravěčské nadání v této sevřeně, ale obsahově hutně a bohatě literární formě dokonale a precizně uplatňuje. Spisovatel má cit pro líčení úchvatných přírodních scénérií, jeho styl se vyznačuje pestrým, vytříbeným jazykem a výrazovou přesností.

Z českých překladů J. Nosova:

Chopin, sonáta číslo dvě. Praha 1980.

Odplouvají lodě, břehy zůstávají. Praha 1976.

Mezinárodní vědecká konference v Pécsi

Mezinárodní vědecké konference na univerzitě v jihomaďarském městě Pécs, orientované na teoretické i praktické problémy výuky slovanských jazyků, si už získaly popularitu mezi světovými slavisty, mj. i díky pravidelně publikovaným sborníkům, které jsou vydávány v edici vědeckých prací pod hlavičkou „*Universitas Quinqueecclesiensis*“. Svědčí o tom rovněž i pátý ročník těchto setkání (*Теория и практика преподавания славянских языков*. Pécs, 5.-6. 5. 2000), který vyvolal zájem více jak 150 badatelů i vysokoškolských pedagogů ze 22 zemí světa. Oficiálnímu charakteru konference nepochybně napomohly dvě skutečnosti: jednak to bylo zasedání předsednictva světové asociace rusistů MAPRJAL, které paralelně v Pécsi probíhalo a odrazilo se pochopitelně i v programu přednesených referátů na plenárním zasedání. Srv. např.: **В. Г. Костомаров**, *Сингулярные речеповеденческие тактики* aj. Jednak i skutečnost že na organizaci konference se nepodílela jen hostitelská katedra slovanské filologie Pécské univerzity spolu s organizací MAPRJAL, ale i katedra slovanské filologie Sassarijské univerzity ze Sicílie (Italie).

Vlastní jednání se pak realizovalo v osmi sekcích (z toho 3 *lingvistické*, dále sekce *teorie literatury, historie literatury, polonistiky, metodiky a kulturologie*). Nebylo v sílách malé skupinky českých účastníků konference (početně vedle domácích maďar-